



VAI IECERĒTĀ IZGLĪTĪBAS REFORMA NODROŠINĀS LATVIJAS ILGTSPĒJU?

Mareks Gruškevics



IEVADS

Mazai valstij bez naftas un citiem derīgajiem
izrakteņiem ir tikai viens spēcīgs resurss, kurā ir
vērts ieguldīt naudu, - **cilvēki!**

(Pasi Sahlberg - Somijas izglītības eksperts)






PRASMES

PRASMES

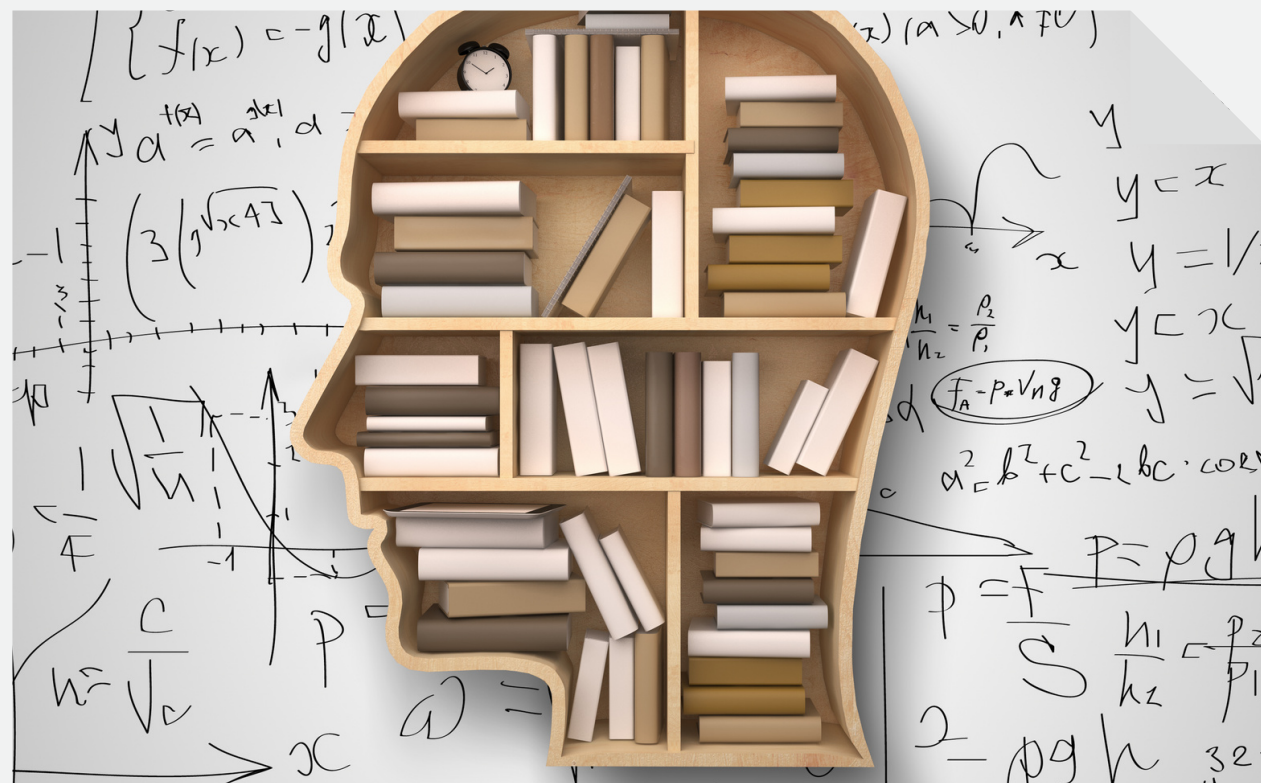
sekmē
ekonomikas
izaugsmi un
nodarbinātību

21.gs PRASMES:

MĀCĪŠANĀS SPĒJA
DIGITĀLĀS KOMPETENCES
RADOŠUMS
KARJERAS UN DZĪVES PRASMES



KAIMIŅU VEIKSME?



1996. gadā tika būtiski mainīts mācību saturs – no mācīšanas uz **mācīšanos**.

Notika pāreja no “ko” mācīt uz “kāpēc” mācīties.

Skolotāji transformējās no sekotājiem uz ieviesējiem un līdzveidotājiem.

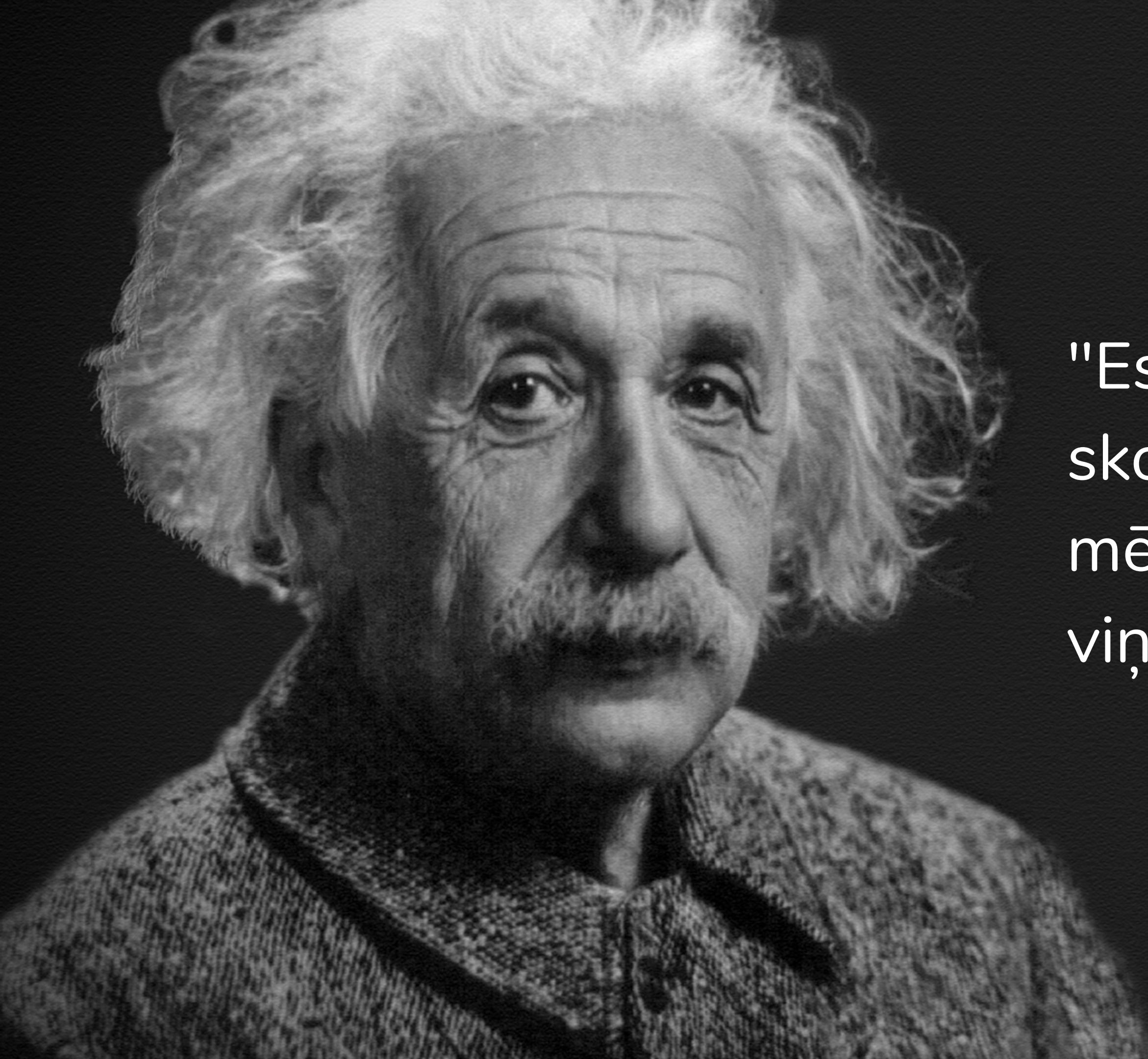
IGAUNIJAS IZM:



Ministrija vērtē skolas pēc:

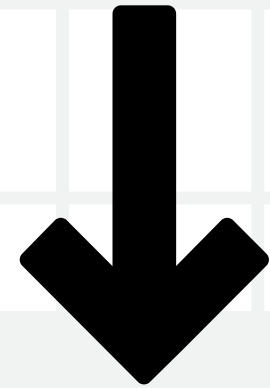
- snieguma priekšnosacījumiem (kvalifikācijas, IKT vides, atbalsta iespējām u.c.)
- efektivitātes (skolēna izmaksām, skolēna/skolotāja attiecības, skolēnu skaita uz m² u.c.)
- rezultātiem (skolu laicīgi beigušo īpatsvars, eksāmenu rezultāti, studijas turpinātāju īpatsvars, u.c.)





"Es nekad nemācīju savus skolniekus: es vienkārši mēģināju radīt vidi, kurā viņi var mācīties"

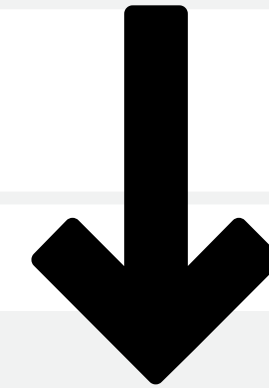
LATVIJAS SKOLĒNU PROBLĒMA



DISCIPLĪNA

1. vieta pasaulē - stundu kavēšanā

Pētījuma brīdī 62.8% Latvijas skolēni vismaz reizi vai divas, pēdējo nedēļu laikā bija kavējuši stundas, OECD - 18%



MĀCĪŠANĀS VIDE

53,8% skolēni norāda, ka stundas ir garlaicīgas (IKVD dati)

33% skolēni skolā jūtas nelaimīgi (OECD - 20%)

KO DARĪT?

MĀCĪŠANĀS VIDE UN DISCIPLĪNA

Jābeidz tolerēt stundu bastošanu un kavēšanu, pāridarījumi un plaģiātisms.

Jāizskauž normatīvais disbalanss starp skolēna tiesībām un pienākumiem.


Jānodrošina pedagogu cieņpilnu statusu skolās.

Jāinvestē skolu mācību vides uzlabošanā (iekārtas, infrastruktūra u.c.)



SECINĀJUMS

**Latvijas izglītības problēmas nav meklējamas
tikai finanšu tabulās, bet arī skolēnu pozitīvās
attieksmes pret mācībām un disciplīnas
trūkumā!**



LATVIJAS PEDAGOGU PROBLĒMA

SLODZE, LIKME, STĀŽS

01

Pārāk liels kontaktstundu skaits

Neapmaksāts papildu darbs

Zema algas likme

51% pedagogi vecumā 50+

Pedagogu un skolēnu disproporcija

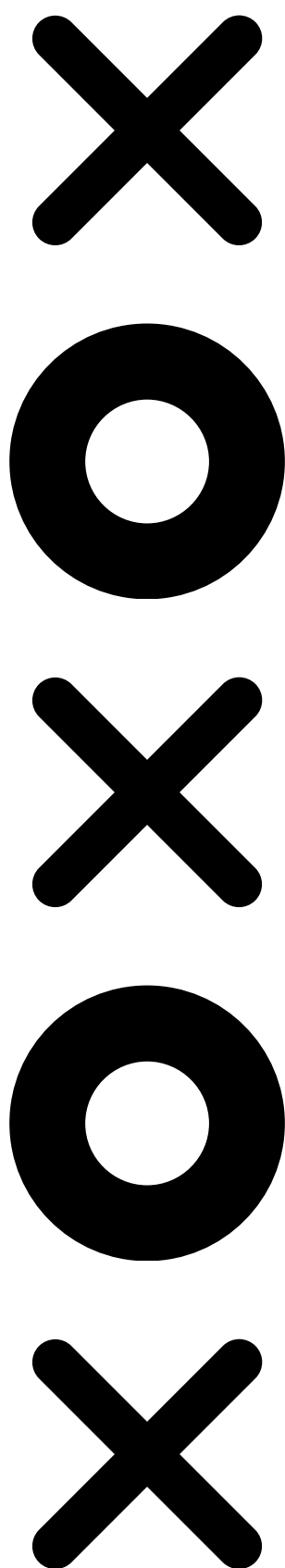
02

MĀCĪŠANAS VIDE

Mācību līdzekļu trūkums

Zems profesijas prestižs

Karjeras izaugsmes un noturības
atbalsta trūkums



KO DARĪT?

SLODZE, LIKME

Pedagoģiskajiem darbiniekiem jāpāriet uz slodzi - 40 h nedēļā, kur 20h "kontaktstundas" un 20h "gatavošanās".

Katram pedagogam jābūt amata aprakstam, kur atrunāti pienākumi un tiesības, vienlaikus skaidram karjeras izaugsmes plānam.

Lai pārietu uz 40h slodzi, jāīsteno finanšu piešķirumi darba samaksas paaugstināšanai paredzot attiecīgu mērķdotāciju vai mainot nodokļu sistēmu IIN, starppašvaldību izlīdzināšanas un norēķinu sistēmā.

IZGLĪTĪBAS SEKTORA PROBLĒMA

01 STAGNĀCIJA

Izglītības nozares finansējums Latvijā ir virs ES valstu vidējā (Vispārējie valdības izdevumi no kopējiem izdevumiem, COFOG), taču tas nav radījis labākus skolēnu sasniegumus. PISA OECD rādītājos no 2000-2018.g. variējam starp 25-30 vietu 76 valstu konkurencē.

02 FRAGMENTĀCIJA

Izglītības procesa neatbilstība darba tirgus vajadzībām un reģionālai attīstībai.

Ikgadēja skolēnu sniegumu atšķirības pieaugums starp Rīgu un pārējo Latviju.

KO DARĪT IZM?

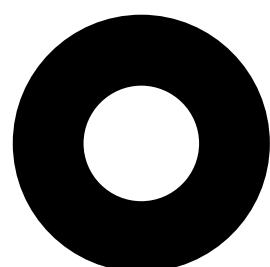
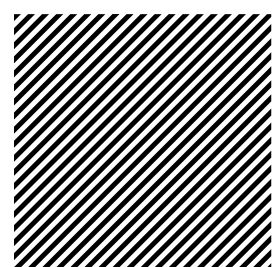
Mainīt esošo izglītības programmu licencēšanas un skolu akreditācijas procesu.

Izglītības politikas izstrādē iesaistīt plānošanas reģionus.

Grozīt Satversmi, nosakot, ka vidējai izglītībai ir jābūt obligātai.


Sadarbībā ar Finanšu ministriju un pašvaldībām mainīt esošo nodokļu politiku un pedagogu darba samaksas principus.

Kopā ar plānošanas reģioniem un saistītām ministrijām īstenot visu skolu nodošanu pašvaldībām, tādējādi radot ilgtspējīgu skolu tīkla kartējumu, ievērtējot mazo lauku skolu ģeopolitisko un ekonomisko pastāvēšanas aspektu valsts pierobežā un depopulētos reģionos.





NEFINANŠU IETEIKUMI

- ⚙️ Jāsamazina pašreizējā skolēna slodze pārskatot izglītības standartu, mācību gada garumu un stundu skaitu.
 - ⚙️ Izglītības programmās jānodrošina papildinājums no STEM uz STEAM (dabaszinības, tehnoloģijas, inženierzinātnes, mākslas, matemātika).
- 

SVARĪGI

Sistēmisku kļūdu nevar atrisināt ar vienreizēju darbību, nepieciešami sistēmiski risinājumi.

PALDIES



Mareks Gruškevics
VARAM ministra padomnieks

mareks.gruskevics@varam.gov.lv